

Kirkemøtet som åndelig og forvaltningsmessig myndighetsorgan i en ny kirkestruktur

Kirkerådets direktør Jens-Petter Johnsen

Storkirke og lokalmenighet

Kirken er et fellesskap som har sitt grunnlag i troen på Gud som frelser oss i Jesus Kristus og som gir tro og liv ved den hellige Ånd. Men dette fellesskap består av mange fellesskap. Kirken fremstår i lokale menigheter der mennesker samles om ord og sakrament, i bønn og lovsang. Slik er kirken både lokal og universal. Begge deler må holdes sammen og balanseres. Dersom man overvurderer det universalkirkelige, resulterer det i en sentralistisk kirke- tenkning som degraderer den lokale kirke til et underbruk. Og motsatt – dersom man rendyrker den lokale dimensjonen, da forsvinner fellesskapet og samhørigheten med hele Guds folk.

Det er antakelig en unyttig diskusjon om hva som kom først, lokalmenigheten eller storkirken. Det er hevet over enhver tvil at det var lokalmenigheten som først var etablert i den første kristne tid. Det er i lokalmenigheten troens liv utfoldes. Det er lokalmenigheten som møter det enkelte menneske med utfordring til tro og tjeneste. Det er den gudstjenestefeirende menighet som danner basis for hele kirkens være.

Derfor:

- I en ny kirkeordning er lokalmenighet og storkirke avhengige av hverandre, med lokalmenigheten som grunnenheten i kirkens liv.

Kirkemøtets legitimitet

Om menigheten med dens styringsorganer, er kirkens grunnenhet, trenger menighetene storkirken for å få fullført sitt oppdrag. Det gir også Kirkemøtet dets legitimitet. Den teologiske basis for Kirkemøtet er at det er utvalgt gjennom en kirkelig valgprosess til å forvalte Jesu Kristi oppdrag innenfor rammen av det trossamfunn som heter Den norske kirke. Det er å forstå som et kall fra kirken som vi samtidig får tro er et kall fra Gud. Derfra henter Kirkemøtet sitt mandat og oppdrag.

Derfor:

- I en ny kirkeordning vil Kirkemøtet ha en legitim autoritet, ikke primært på basis av et offentlig mandat, men i et kirkelig mandat.
- I en ny kirkeordning vil mandatet primært hentes nedenfra og ikke ovenfra.
- Mandatet nedenfra gir Kirkemøtet en sterk legitimitet.

Samvirke mellom lek og geistlig

Kirkemøtet er sammensatt både av de som er kirkelig demokratisk valgt til medlemmer av bispedømmeråd, og de som er kalt til en særskilt tjeneste i kirken med Ord og sakrament, valgte prester og alle biskopene. Ordnings og styringsmandatet i kirken er et felles ansvar for alle som er representert i kirken. Gjennom hele NT tegnes et bilde av et samvirke og delt ansvar mellom folket og dets utvalgte ledere. (Acta 15.22)

Derfor:

- Dette innebærer også i en ny kirkeordning et samvirke mellom dem som representerer de døpte medlemmer i menigheten og de som har fått overdratt en særskilt kirkelig tjeneste med ord og sakrament.

Kirkemøtets forankring

Oppsummerende så langt vil jeg si om kirkemøtets forankring:

- Det er bare som forankret i menigheten at Kirkemøtet kan være et åndelig og forvaltningsmessig myndighetsorgan.
- Det er bare som forankret i den gudstjenestefeirende menighet med ord og sakrament, lovprisning og bønn, Kirkemøtet kan være et åndelig og forvaltningsmessig myndighetsorgan.
- Det er bare forankret i samspillet mellom den særskilte og vigslede tjeneste og menighetens demokratisk valgte representanter, Kirkemøtet kan være et åndelig og forvaltningsmessig myndighetsorgan.
- Med en slik forankring får vi et sterkt Kirkemøte

Forvaltning og myndighet

Forvaltning og myndighet er ord som vinner gjenklang i det statlige offentlige språket. Begge deler hører nødvendig med også i en ny kirkeordning. Men jeg vil nok mye heller snakke om et åndelig og forvaltningsmessig ledelsesorgan.

I en ny kirkeordning ser jeg for meg:

- Et Kirkemøte som er ... til for menighetene
- Et Kirkemøte som sørger for maktdelingsmekanismer i kirkeordningen, slik at all myndighet har sitt utgangspunkt og forankring i menighetene.
- Et Kirkemøte som er mer et koordineringspunkt, enn et topp-punkt i en ny kirkestruktur, ikke en sentralisert eller sentralstyrt kirke.
- Et Kirkemøte forstått som et representativt organ for menighetene, vil i en ny kirkestruktur gå foran og vise lederskap, men ikke løpe fra lokalmenighetene.
- Et Kirkemøte som med et sterkt mandat kan utøve et åndelig og forvaltningsmessig lederskap

Kirkemøtet som åndelig og forvaltningsmessig ledelsesorgan

Kirkeloven sier:

”Kirkemøtet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på ... alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menigheten og fremme samarbeidet innen Den norske kirke” (kirkeloven § 24)

Jeg ser ikke for meg en endring av denne. Kirkemøtet skal bringe inspirasjon, visjoner og fornyelse til menighetene på lokalplanet og hele vår kirke. Det dreier seg om liturgier, visjoner, strategiplaner, salmebok. Det vil være avgjørende i fremtidens kirkeordning at Kirkemøtets saker alltid har en tydelig relevans for den lokale menighet.

Samtidig skal Kirkemøtet være det organ som fremmer samarbeid mellom menighetene, utvikler felles ordninger og strategier og representerer menighetene overfor myndighetene og kirken overfor det økumeniske og internasjonale samfunn. Ikke som eget rettssubjekt - foreløpig. Men med stor grad av faglig og representativ tyngde.

Derfor i en ny kirkeordning:

- Kirkemøtet må være en retningsgivende instans, så menighetene får gode rammevilkår, blir inspirert og oppbygget og hjulpet til åndelig liv.
- Det er bare da vi er et åndelig lederskap.
- Det er bare da vi kan være et godt forvaltningsorgan

Nye oppgaver i ny kirkeordning

Kirkemøtet vil i en ny struktur fortsatt ha liknende oppgaver som i dag.

Forskjellen vil i stor grad bestå i at de utøves ikke på delegasjon, men på eget mandat.

Jeg velger bevisst ikke å være presis i forhold til det aktuelle forliket fra i vår fordi mange avklaringer må gjøres i prosessen frem til endelig vedtak og iverksetting.

Kirkemøtet vil i en ny kirkestruktur

- Ha liturgimyndigheten i Den norske kirke, - i samvirke med bispemøtet.
- Ha kompetanse til å utstede kirkeordningen

Kirkemøtet vil i en ny kirkestruktur

- Være en lands- representasjon for soknene (jfr. sitat fra kirkeloven)
- Ivareta det samiske kirkelivet, - i henhold til den lovgivning som ellers gjelder i samfunnet, så som mht språkområder.
- Representere kirken overfor myndighetene nasjonalt.
- Ivareta kirkens samlede økumeniske oppgave nasjonalt og internasjonalt.
- Fastsette strukturer og planer som tjener lokalmenighetens liv.
- Fastsette tjenesteordninger og kvalifikasjonskrav for alle kirkelige stillinger – også for prest, prost og biskop
- Være det organ som har et overordnet ansvar for valg og ansettelse av kirkens lederskap

Todelt ledelse

Jeg tror det blir avgjørende viktig å arbeide med samspeilet mellom biskopene og Kirkemøtet, bispemøtet og Kirkerådet i en mer selvstendig kirkeordning. En todelt ledelse er krevende.

Vi har biskopene og bispemøtet med sitt selvstendige mandat, og Kirkemøtet. Vi er i den gode situasjonen at biskopene har sin naturlige plass i Kirkemøtet med fulle rettigheter. Det har skapt

et integrert lederskap hos oss som har virket samlende for Den norske kirke og dets ledelsesorgan. Det vil i fremtiden være avgjørende viktig med en enda mer enhetlig ledelse.

Derfor:

- I en ny kirkeordning blir det enda mer nødvendig å arbeide videre med oppgaveforståelsen og samvirket mellom embete og råd, mellom bispemøte og kirkemøte for å få en styrket samlet ledelse.

Kirkemøtets prioritering

I en mer selvstendig kirkeordning vil arbeidsmengde øke for de kirkelige ledelsesorganene. Jeg tror det blir avgjørende viktig at Kirkemøtet da klarer å prioritere. Og vise tilbakeholdenhet og ikke ønske alle saker utredet og iverksatt på samme tid. Jeg tror vi i dette tiåret har satt i gang for mange prosesser over et for kort tidsrom. Det er krevende for sekretariatet som skal utrede dem. Det er krevende for Kirkeråd og Kirkemøtet å behandle dem. Og det er krevende å motta dem på en gang i menighetene.

Derfor:

- I en ny kirkeordning vil de mange oppgaver kreve en sterkere prioritering

Kirkelig identitet

Hva vil være forskjellen mellom Kirkemøtet nå og i en endret kirkeordning? Først og fremst at mandatet er hentet nedenfra fra den kirkelig struktur og ikke ovenfra fra Kongen i Statsråd. Kirkemøtet har gjennom sine 25 år skapt en sterk kirkelig identitet og selvbevissthet med ordninger og strukturer som er fullt i stand til å ta det utvidede ansvaret som nye kirkeordninger vil medføre. Kirkemøtet er en viktig identitetsbærer for Den norske kirke. Men Kirkemøtet kompetanse som åndelig og forvaltningsmessig ledelsesorgan vil også i fremtiden avgjøres av forpliktelsen og tilliten til Guds ord. Det er **myndighet ovenfra!**